Lakivaliokunnalle **26.9.2024**

Asia: HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoihin saatiin turvatekniikan uusimiseen kertaluontoisena lisäyksenä 4,7 miljoonaa euroa sekä vuonna 2025 pysyvä lisäys on 1,75 miljoonaa euroa, kokonaisuutena 6,45 miljoonan euron lisäys mikä on erittäin tärkeää. Toivottavasti seurataan tarkasti, että summa käytetään juuri yksiköiden turvatekniikan parantamiseen eikä käytetä heikossa taloustilanteessa muuhun toimintaan. Ensikertalaisuuden säännösten muuttamiseen ohjattiin lisäksi 656 000 euroa, mikä myös tulee tarpeeseen.

Suurena ongelmana tällä hetkellä vankiloissa on erittäin suuri vankimäärä, useassa vankilassa mennään yli 100 % käyttöasteella, mikä lisää merkittävästi myös turvallisuusriskejä vankiloissa. Henkilökuntamäärään rikosseuraamuslaitos tarvitsee myös nopeasti selkeää panostusta, henkilökuntapula vaarantaa henkilökunnan sekä vankien turvallisuuden. Vankimäärän lisääntyessä tarvitsemme nopeasti myös uusia vankipaikkoja nykyisten yksiköiden lisäksi, uudet vankilahankkeet pitää saada nopeasti käyntiin.

Talousarvioesityksessä rikosseuraamuslaitokselle asetetaan tavoitteeksi valvotun koevapauden kautta vapautuneiden määrän lisäämistä 25 prosenttiin, vuoden 2024 arvio oli 23 prosenttia. Lisäksi esityksessä pyritään myös avolaitosvankien määrää nostaa 46 prosenttiin, vuonna 2024 arvio on 44 prosenttia. Tiukassa taloustilanteessa emme saa tinkiä koevapaus eikä avolaitokseen sijoittamisen kriteereistä, sillä perusteella että kyseiset sijoitukset ovat halvempia yhteiskunnalle.

Tällä hetkellä avolaitoksissa vankeusrangaistusta suorittavia vankeja on todella paljon, joiden oikea paikka ei tässä vaiheessa vielä olisi avolaitossijoitus. Lisäksi viime vuosina on avolaitoksissa henkilöstön mukaan lisääntynyt päihderikkomuksen tehneen vangin jääminen edelleen avolaitokseen, vaikka aikaisemmin suurin osa päihderikkomuksen tehneistä vangeista joutui takaisin suljettuun vankilaan. Vangeilta vaaditaan päihteettömyyttä ja jos rikkomuksista ei tule seuraamuksia, silloin emme tue vangin kuntoutusta päihteettömyyteen.

Avolaitosmäärärahoja leikataan kolmella miljoonalla eurolla, mikä tulee merkitsemään sitä, että avolaitoksiin sijoitetaan jatkossa enemmän ilman toimintaa olevia vankeja, koska työtoimintaa on jatkossa tarjolla vähemmän kolmen miljoonan euron leikkauksen takia. Työtoiminta on erittäin tärkeä osa vankien kuntoutumiselle sekä yhteiskuntaan sijoittamiselle.

Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstö on erittäin kuormittunut sekä työhyvinvointi on heikolla tasolla jatkuvien henkilöstövajauksien vuoksi. Rikosseuraamuslaitoksen tehtävä on kuntouttaa vangit yhteiskuntaan ja jos henkilökuntamitoitusta ei saada kuntoon, tämä tulee vaarantamaan vankien kuntoutuksen ja sillä on suuret vaikutukset myös yhteiskunnan turvallisuuteen. Rikosseuraamuslaitos tarvitsee lisää henkilökuntaa välittömästi ja lisäksi uusien vankiloiden rakennushankkeiden käynnistämistä, siihen tarvitaan rahoitusta nopealla aikataululla.

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2025 on rikosseuraamuslaitokselle kuitenkin kohtalaisen hyvä tässä Valtion heikossa taloustilanteessa.

Antti Santamäki

Vankilavirkailijain Liitto VVL r.y

Puheenjohtaja / pääluottamusmies